

LT

LT

LT

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Bruselis, 2008 7 2
COM(2008) 418 galutinis

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

**Atnaujintas įsipareigojimas kurti socialinę Europą. Atvirojo koordinavimo metodo
stiprinimas socialinės apsaugos ir socialinės įtraukties srityje**

{SEC(2008) 2153}
{SEC(2008) 2169}
{SEC(2008) 2170}
{SEC(2008) 2179}

1. ĮVADAS

Šis komunikatas – Komisijos komunikato „Atnaujinta socialinė darbotvarkė: galimybės, prieinamumas ir solidarumas Europoje XXI amžiuje“ dalis. Jame siūloma stiprinti vieną svarbiausių socialinės plėtros Europoje ir valstybėse narėse priemonių, t. y. atvirąjį koordinavimo metodą socialinės apsaugos ir socialinės įtraukties srityje (toliau – socialinis AKM). Šis metodas, kurį pradėta taikyti 2000 m. kaip savanorišką savęs vertinimo procesą, paremtą bendrais tikslais, papildė socialinę sanglaudą ir solidarumą Europos Sąjungoje remiantį išsamų teisės aktų rinkinį, finansines priemones (įskaitant Europos socialinį fondą) ir koordinavimo procesus (ypač Lisabonos strategiją).

Pastaruosius aštuonerius metus valstybės narės, naudodamos socialinį AKM, koordinavo pastangas sprendžiamas senas ir naujas socialines problemas ir pritaikydamos savo socialinės apsaugos sistemas prie naujos socialinės tikrovės. Jos nustatė bendrus tikslus ir sutarė dėl rodiklių, kurie padėtų jų politiką labiau orientuoti į socialinę įtrauktį, pensijų sistemos reformas ir sveikatos bei ilgalaikės priežiūros sritį. Per šį laiką socialinis AKM pasiteisino – juo buvo remiamas abipusis mokymasis, skatinama įtraukti daugiau suinteresuotųjų šalių, suteikiamas postūmis modernizuoti socialinės apsaugos sistemas, gerinamas supratimas apie daugialypę skurdo ir socialinės atskirties prigimtį, nustatomas bendras požiūris į bendrus uždavinius ir išskiriamos bendros kylančios problemos.

Vis dėlto pažanga siekiant bendrų tikslų – kovoti su skurdu ir socialine atskirtimi, užtikrinti pensijų adekvatumą ir jų sistemos tvarumą bei lygias galimybes naudotis sveikatos ir ilgalaikė priežiūra – kelia susirūpinimą. Daugelio įvairių valstybių narių savanorišku bendradarbiavimu pagrįstas atvirasis koordinavimo procesas per trumpą laiką negali duoti svarių rezultatų. Vis dėlto, kaip matyti iš gausių pasikeitimų nuomonėmis raštu ir žodžiu Socialinės apsaugos komitete (SAP) ir tarp visų susijusių suinteresuotųjų šalių¹, paplitusi nuomonė, kad gali ir turi būti padaryta daugiau siekiant geriau išnaudoti socialinio AKM galimybes.

Šiame komunikate siūloma stiprinti socialinį AKM – per tarpusavio vertinimą, abipusį mokymąsi ir visų susijusių dalyvių dalyvavimą gerinti AKM žinomumą ir jo darbo metodus, stiprinti jo sąveiką su kitomis politikos sritimis, stiprinti jo analitines priemones bei įrodymų pagrindą ir didinti valstybių narių atsakomybę. Socialinis AKM visų pirma bus stiprinamas palaipsniui taikant, suderinus su valstybėmis narėmis, kai kuriuos sėkmingus Lisabonos strategijos metodus. Ši veikla, laikantis subsidiarumo principo ir atsižvelgiant į savanorišką AKM pobūdį, suteiks naują impulsą nacionalinės politikos analizei ir apibrėžimui. Kartu tai pagerins ES socialinio matmens, kaip neatskiriamos Lisabonos strategijos dalies, veiksmingumą bei žinomumą ir padės užtikrinti geresnį ekonomikos, užimtumo ir socialinės politikos integravimą, kaip 2008 m. kovo mėn. to reikalavo Europos Vadovų Taryba.

2. SOCIALINIO AKM RAIDA IR PAGRINDINIAI LAIMĖJIMAI

Valstybės narės ir suinteresuotosios šalys iš esmės teigiamai vertina socialinį AKM. Jis pripažįstamas kaip pažangos socialinėje srityje skatinimo ir novatoriška Europos valdymo priemonė². Socialinis AKM prisidėjo prie reformos, skatino ryžtą bendradarbiauti ir mokytis vieniems iš kitų ieškant geriausio sprendimo, kaip siekti socialinės pažangos neįsipareigojant

¹ Išsamesnė informacija pateikiama poveikio vertinime.

² Poveikio vertinime pateikiami moksliniai ir viešieji debatai dėl socialinio AKM.

apibrėžti „mažiausią bendravardiklį“. Socialinio AKM politikos poveikis ir jo darbo metodų veiksmingumas reguliariai apžvelgiamas Socialinės apsaugos komitete (SAK) per dialogą su suinteresuotais pilietinės visuomenės atstovais bei socialiniais partneriais ir reguliariose nepriklausomų ekspertų ataskaitose.

Nuo 2000 m., kai buvo pradėtas taikyti, socialinis AKM reikšmingai pakeistas. 2005 m. trys koordinavimo procesai (socialinė įtrauktis, adekvačios bei tvarios pensijos ir aukštos kokybės tvari sveikatos ir ilgalaikė priežiūra) buvo sujungti į vieną bendrą socialinį AKM³. Europos Vadovų Taryba nustatė ir atnaujino bendrus tikslus, o per 2008 m. pavasario sesiją patvirtino jų svarbą (žr. 1 priedą). Socialinės apsaugos komitetas (SAP) sutarė dėl rodiklių, kurie yra svarbiausi ir pritaikyti trims kryptims, skirtoms stebėti pažangą, padarytą siekiant bendrai sutartų tikslų (žr. 2 priedą).

Be to, procesas apima trejų metų ciklą su supaprastintomis ataskaitų teikimo procedūromis. Pirmais metais valstybės narės teikia nacionalinės strategijos ataskaitas, kurios apibendrinamos bendroje Tarybos ir Komisijos socialinės apsaugos ir socialinės įtraukties ataskaitoje. Bendroje ataskaitoje pateikiami duomenys apie atskiras šalis, pabrėžiant prioritетines temas ir nacionalines problemas. Per likusį laikotarpį nereikės pateikti ataskaitų ir daugiausia dėmesio bus skiriama išsamiai analizei bei prioritetinių dalykų abipusiam mokymuisi.

Racionalizavus socialinį AKM daugiau dėmesio imta skirti politikos įgyvendinimui. Atsirado teigiama sąveika su atnaujinta Lisabonos strategija ekonomikos augimui ir darbo vietų kūrimui. 2006 m. nacionalinės ataskaitos buvo strategiškesnės, jose aptartos tik tam tikros prioritetinės temos ir nuoseklūs metodai bendriems tikslams pasiekti. 2007 m. bendroje ataskaitoje prieita prie išvados, kad bendrai svarstant visus bendrus socialinius tikslus politika tapo nuoseklesnė ir veiksmingesnė. Be to, naujas ciklas prisidėjo prie išsamesnės analizės ir paspartino mokymąsi prioritetinėse srityse. 2008 m. bendroje ataskaitoje, kurioje daugiausia dėmesio skiriama vaikų skurdui, galimybei naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis, kintančiam ilgalaikės priežiūros poreikiui, ilgesniam darbingam amžiui ir asmeniškai valdomoms pensijoms, patvirtinama naujo požiūrio nauda.

3. POREIKIS STIPRINTI SOCIALINĮ AKM

Nepaisant šių teigiamų AKM rezultatų, būtinybė stiprinti metodą, ypač norint didesnės pažangos siekiant bendrai sutartų tikslų ir kad būtų geriau išnaudoti bendrai sutarti rodikliai, lieka. Nors Europos Vadovų Taryba 2000 m. įsipareigojo „padaryti lemiamą įtaką skurdo panaikinimui“, nėra jokių požymių, kad skurdo lygis ES iš esmės sumažėjo. 16 proc. ES piliečių (78 mln.) gyvena ties skurdo riba. Iš jų net 19 proc. – vaikai, tad jiems skurdo grėsmė dar didesnė. Pensijų reformomis nepavyko sumažinti neadekvataus pensinio aprūpinimo ateityje rizikos ir vis dar lieka nelygybė sveikatos srityje (socialiai remtini žmonės gyvena trumpiau, jų sveikatos būklė prastesnė).

Pagal subsidarumo principą, už šių problemų sprendimą pirmiausia atsakingos nacionalinės valdžios institucijos. Iš laimėjimų matyti, kad AKM – reformų valstybėse narėse katalizatorius. Taikant toliau aprašytą metodą, AKM galėtų tapti dar veiksmingesnis.

³ Dirbti kartu, dirbti geriau: naujoji Europos Sąjungos socialinės apsaugos ir integracijos politikos atvirojo koordinavimo sistema, COM(2005) 706 galutinis.

3.1. Politinio įsipareigojimo ir žinomumo didinimas

Lisabonos strategijos modelis

Atnaujintoje **Lisabonos strategijoje augimui ir darbo vietų kūrimui**, kurioje daugiausia dėmesio skiriama įgyvendinimui ir kurioje numatytos patobulintos valdymo priemonės, padedančios kurti partneriškus valstybių narių, Komisijos, Ministrų Tarybos ir Europos Parlamento santykius, pateikiamas modelis ir pagrindinės nuorodos, kaip stiprinti socialinį AKM. Pastarųjų kelerių metų Lisabonos strategijos sėkmė ekonomikos ir užimtumo srityje parodė, kad tvirti aukščiausio lygio politiniai įsipareigojimai, koordinuotos reformų ir tarpusavio vertinimo pastangos duoda konkrečių ir apčiuopiamų rezultatų.

Vienas iš Ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo strategijos privalumų yra tai, kad ji pagrįsta partneryste ir remiasi bendrai sutarta politikos darbotvarka. Be to, jos sudėtingą metodinę sistemą papildo atrinkti rodikliai ir nustatyti kiekybiniai tikslai, todėl politikos nagrinėjimas tampa veiksmingesnis, skaidresnis ir patikimesnis. Tuo remdamasi Komisija pateikia sisteminių kiekvienos šalies padarytos pažangos vertinimą, rekomendacijas kiekvienai šaliai ir (arba) išskiria dalykus, į kuriuos reiktų atkreipti dėmesį. Šie pasiūlymai leidžia valstybėms narėms Europos Vadovų Taryboje ir Ministrų Taryboje susitarti dėl geriausios politikos, kuri būtų vykdoma Europos ir nacionaliniu lygmeniu. Be to, siekis, kad tikslai būtų lengvai suprantami, padeda geriau suvokti procesą ir didinti visuomenės informuotumą apie jį.

Teigiamos socialinio AKM ir Lisabonos strategijos sąveikos svarba pabrėžiama 2005 m. Komisijos komunikate dėl AKM: „*AKM turėtų būti lygiagretus procesas, glaudžiai derantis su atnaujinta Lisabonos strategija ir prisidedantis prie augimo ir užimtumo tikslų, o Lisabonos programomis turėtų būti prisidedama prie socialinės sanglaudos tikslų.*“ Spartesnis ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas patys savaime nėra pakankami, kad būtų pasiekti laukiami rezultatai mažinant skurdą ir gerinant pažeidžiamiausių žmonių gyvenimo sąlygas. Galiausiai Europos Vadovų Taryba 2008 m. kovo mėn. dar kartą patvirtino „ES socialinio aspekto kaip neatsiejamos Lisabonos strategijos dalies svarbą“ ir pabrėžė poreikį toliau sieti ekonomikos, užimtumo ir socialinę politiką⁴.

Todėl logiška būtų socialiniam AKM palaipsniui pritaikyti kai kuriuos pagal atnaujintą Lisabonos strategiją ekonomikos augimui ir darbo vietų kūrimui taikomus metodus bei požiūrius. Tai padėtų sustiprinti socialinio AKM veiksmingumą. Tai taip pat sustiprintų nacionalinės politikos įgyvendinimą siekiant bendrų socialinių tikslų ir padidintų įsipareigojimą ir žinomumą. Šitaip būtų užtikrintas svaresnis indėlis į Lisabonos strategiją, kaip numatyta Europos Vadovų Tarybos išvadose, ir optimali darbo vietų kūrimo, ekonomikos augimo ir socialinės politikos sąveika. Be to, šis požiūris būtų visiškai suderinamas su subsidiarumo principu ir savanorišku atvirojo koordinavimo metodo pobūdžiu. Tai matyti iš kitų atvirojo koordinavimo sričių (švietimo ir užimtumo), kuriose ES jau nustatė tikslus, kaip antai: užimtumo mastas, mokyklos nebaigusiujų skaičius, mokymasis visą gyvenimą, ir kuriomis svariai prisidedama prie Lisabonos strategijos dinamiškumo.

Tikslų nustatymas

⁴ 2007m. lapkričio mėn. bendrosios rinkos apžvalgoje taip pat raginama laikytis tokio integruoto požiūrio, pabrėžiant, kad rinkos atvėrimas ir socialinės reformos gali ir turi vykti vienu metu. ūr. Bendroji rinka XXI a. Europai COM(2007) 724 galutinis, 2007 11 20.

Valstybės narės jau sutarė dėl daugelio rodiklių socialinės apsaugos ir socialinės įtraukties srityje (žr. 2 priedą) ir jie sudaro pakankamai patikimą pagrindą kiekybiniam tikslams nustatyti. Tai pirmiausia būtų galima apsvaistyti siekiant „padaryti lemiamą įtaką **skurdo panaikinimui**“. Nepaisant šio Europos Vadovų Tarybos 2000 m. priimto įsipareigojimo, dar daug ką reikia nuveikti. Tikslai suteiktų naujo dinamizmo; galima būtų nusistatyti tikslą mažinti skurdą apskritai, taip pat tam tikras skurdo rūšis, pvz., vaikų skurdą, kuris šiuo metu trimis procentiniais punktais aukštesnis už visos žmonijos skurdo lygį (19 proc. ir 16 proc.), o kai kuriose šalyse skurdą kenčia kas ketvirtas vaikas; dirbančiųjų skurdą, kurį kenčia 8 proc. visų dirbančių asmenų ir kuris vis didėja; nuolatinį ilgalaikį skurdą, kuriam greitai bus nustatyti patikimi rodikliai; ir vyresnio amžiaus žmonių (per 65 m.) skurdą, kuris taip pat yra pensijų adekvatumo rodiklis.

Kadangi būtina atidžiai stebėti pensijų adekvatumą ateityje, **pensijų sistemos reformos** tikslas galėtų būti susietas su minimaliomis pajamomis, kurios gaunamos kaip valstybinė ar privati pensija. **Sveikatos ir ilgalaikės priežiūros** srities tikslų įgyvendinimui paremti galėtų būti nustatyti su galimybe naudotis sveikatos ir socialine priežiūra ir su priežiūros kokybe susiję tikslai. Be to, galėtų būti nustatyti su sveikatos būkle susiję tikslai, pvz., ilginti tikėtiną gyvenimo trukmę (valstybėse narėse tikėtina vyrų gyvenimo trukmė skiriasi 13 metų, moterų – 7 metais) bei sveiko gyvenimo metus ir mažinti kūdikių mirtingumą (kai kuriose valstybėse narėse vis dar miršta apie 10 naujagimių iš tūkstančio). Sveikatos būklė lemia aktyvų dalyvavimą darbo rinkoje, ilgesnį darbingą amžių ir turi įtakos mažinant skurdą.

Nustačius šiuos bendrai sutartais rodikliais ir patikimomis analitinėmis priemonėmis paremtus kiekybinius tikslus, valstybėms narėms bus lengviau laikytis įsipareigojimo ir siekti bendrų tikslų konkretesniais veiksmais. Kad būtų atsižvelgta į jų skirtumus, konkrečias nacionalines aplinkybes ir skirtingą pradinę padėtį, valstybės narės galėtų **nustatyti nacionalinius tikslus**.

Nacionalinių tikslų galėtų būti siekiama žengiant **skirtingais keliais**, kad panašioje situacijoje esančių ar su panašiomis problemomis susiduriančių šalių grupės galėtų dirbti išvien. Šis metodas pagal Lisabonos strategiją jau taikomas lankstumo ir užimtumo garantijų pusiausvyros srityje ir tam tikru mastu jau buvo taikytas atliekant teminę vaikų skurdo analizę 2007 m. Iki šiol sukaupta nors ir negausi patirtis leidžia manyti, kad tai geras pagrindas labiau pritaikyti politikos analizei bei patarimams ir gali realiai priartinti atskiras valstybes nares prie bendrų tikslų. Atsižvelgdama į savo pasiūlymus dėl lankstumo ir užimtumo garantijų pusiausvyros, kuriuos 2007 m. gruodžio mėn. patvirtino Europos Vadovų Taryba, Komisija tirs kaip, taikant AKM, plėtojami skirtingi būdai ir bendri principai.

Komisijos rekomendacijos

Socialinės apsaugos komitetas rengia diskusijas įvairiomis su socialine apsauga ir socialine įtrauktimi susijusiomis temomis. Su AKM susijusios temos galėtų būti labiau įtvirtinamos, jei šiomis temomis sulaukiama panašių nuomonių. Prireikus, Komisija prisidės naudodama **rekomendacijas**, grindžiamas Sutarties 211 straipsniu, nustatydamas **bendrus principus** ir suteikdama pagrindą vykdyti stebėseną ir tarpusavio vertinimą. Politinis kitų institucijų pritarimas sustiprintų šiuos bendrus principus ir padarytų juos žinomesnius. Komisija ketina palaipsniui plėtoti šį požiūrį remdamasi rekomendacija dėl aktyvios įtraukties, kurią ji numato pateikti 2008 m. spalio mėn. kaip pagrindą Tarybos išvadoms ir Europos Parlamento rezoliucijai rengti.

Geresnis ataskaitų teikimas, komunikacija ir jos sklaida

Laikydamosi minėto požiūrio, **Komisija sustiprins savo pajėgumus vertinti ir stebėti pažangą** ES ir nacionaliniu lygmeniu. Griežtesnė stebėseną turėtų atsispindėti reguliarioje

bendroje Tarybos ir Komisijos socialinės apsaugos ir socialinės įtraukties ataskaitoje, kuri yra Užimtumo, socialinės politikos, sveikatos ir vartotojų reikalų tarybos įnašas į pavasario Europos Vadovų Tarybos darbą. Europos Parlamentas bus nuolat informuojamas. Be to, siekdama išplėsti politinius debatus ir padaryti juos naudingesnius, Komisija pasinaudos kasmet pagal Sutarties 143 straipsnį rengiama socialinės padėties ataskaita ir pateiks kitoms institucijoms dabartinių tendencijų ir siekiant bendrų tikslų padarytos pažangos vertinimą. Valstybės narės raginamos toliau kas treji metai pranešti apie pažangą, padarytą taikant AKM, atsižvelgiant į būsimas diskusijas dėl Lisabonos strategijos ateities.

Rezultatai bus veiksmingiau **pranešami ir viešinami** nuolat tobulinant iniciatyvaus bendravimo strategiją remiantis visomis programos PROGRESS teikiamomis galimybėmis. Tai neatskiriama socialinio AKM dalis, nes tai yra būdas dalintis žiniomis, skatinti teigiamą partnerių konkurenciją ir prisidėti prie ilgalaikio susitelkimo bei išsipareigojimo. Visų pirma Komisija dės daugiau pastangų, kad informacija apie socialinio AKM laimėjimus būtų visiems prieinama, aiški ir naudinga. Šiuo požiūriu svarbia priemone taps atnaujinta socialinės apsaugos ir socialinės įtraukties interneto svetainė⁵.

3.2. Teigiamos sąveikos su kitomis ES politikos sritimis stiprinimas

Integravimas

Kaip pažymima Komisijos komunikate dėl holistinės svarbiausių klausimų Atnaujintos socialinės darbotvarkės, visuotinai pripažįstama, kad **į socialinės politikos interesus turi būti atsižvelgiama kitose ES politikos srityse** (pvz., srityse, susijusiose su konkurencija, vidaus rinka, ekonomika, sveikata, imigracija, prekyba, žemės ūkiu ir kt.). Komisija toliau stengsis pagrįstai įvertinti naujų politikos iniciatyvų poveikį ir ypatingą dėmesį skirs **socialiniam poveikiui**. Socialinės apsaugos komitetas jau rūpinasi, kad socialiniai tikslai būtų įtraukti į pagrindines politikos sritis, taip pat remdamasis ES sukaupta patirtimi integruojant lyčių aspektą⁶. Komisija ir toliau veiks išvien su Socialinės apsaugos komitetu, kad sustiprintų bendrus poveikio vertinimo pajėgumus.

Horizontalus koordinavimas

Socialinis AKM vis labiau tampa atramos tašku sprendžiant daugelį valstybėms narėms aktualių socialinių problemų, susijusių su įvairiomis politikos sritimis, kaip antai: socialinis migracijos poveikis; socialinė etninių ar socialiai remtinų mažumų, įskaitant romų bendruomenes, įtrauktis; skurdas kaimo vietovėse; ilgalaikė priežiūra ir neįgalių asmenų socialinė įtrauktis; socialinės klimato kaitos pasekmės, aplinkos niokojimas ir energijos kainų tendencijos; su švietimo sąlygomis susijusios problemos ir nevienodos tęstinio mokymosi ir mokymosi visą gyvenimą galimybės; finansinis švietimas ir galimybė naudotis pagrindinėmis finansinėmis paslaugomis; skaitmeninė takoskyra ir socialinė atskirtis; aktyvus senėjimas ir kartų solidarumas.

Socialinį AKM pradėjus taikyti svarbiausiems klausimams spręsti, jo svarba ir poveikis išaugo, taip pat pagerėjo horizontalus koordinavimas. Socialinės apsaugos komitetas sėkmingai bendradarbiauja su kitais susijusiais komitetais, kaip antai su Užimtumo komitetu ir Ekonominės politikos komitetu, ir šis bendradarbiavimas turėtų toliau būtų stiprinamas. Tas pats pasakytina ir apie vykstantį procesą, kuriuo plėtojama sinergija su glaudžiai susijusiomis

⁵ http://ec.europa.eu/employment_social/spsi/social_protection_en.htm

⁶ EB Sutarties 3 straipsnio 2 dalyje reikalaujama, kad ES pašalintų nelygybę ir visais savo veiksmais skatintų lygias vyrų ir moterų teises.

politikos sritimis, pvz., AKM švietimo ir mokymo srityje, ES sveikatos strategija⁷ ir Europos migrantų integracijos darbotvarke. Komisija toliau ieškos būdų, kaip **stiprinti SAK bei kitų komitetų** ir aukšto lygio grupių veiklos **koordinavimą**; ji taip pat užtikrins savo nuolatinės tarnybų grupės socialinės įtraukties ir socialinės apsaugos klausimais veiklos efektyvumą.

3.3. Analitinių priemonių stiprinimas

Programa PROGRESS bus remiamas **statistinių gebėjimų ir duomenų rinkimo** stiprinimas, ypač tose srityse, kur trūksta palyginamų duomenų arba jie nepakankami. Pavyzdžiui, būtina peržiūrėti esamus tyrimus ES mastu ir geriau iširti materialinius nepriteklus (įskaitant skaitmeninę takoskyrą), namų ūkių turtą, migrantų padėtį, perėjimą nuo darbinės veiklos prie pensijos. Taip pat reikia surinkti duomenis apie tikėtiną gyvenimo trukmę pagal socialinį bei ekonominį statusą ir pagerinti pagal lytį suskirstytų duomenų prieinamumą bei analizę.

Programa PROGRESS taip pat bus remiamas sveikatos, senėjimo ir išėjimo į pensiją tyrimas ir naujas Europos namų ūkių tyrimas bei išsami konkrečių temų analizė, tuo siekiant padėti valstybėms narėms pagerinti jų politiką aktualiausiose srityse. **Aktyvesnis mokslinės bendruomenės dalyvavimas ir glaudesnė sąveika su vykdoma mokslinių tyrimų veikla** Komisijoje ir tarptautinėse organizacijose toliau padės plėtoti žiniomis ir įrodymais pagrįstą politiką.

3.4. Atsakomybės didinimas per tarpusavio vertinimą, abipusį mokymąsi ir visų susijusių dalyvių dalyvavimą

Tarpusavio vertinimas

Tarpusavio vertinimas pasiteisino kaip naudingas ir informatyvus pratimas abipusiam mokymuisi skatinti. Jis turėtų būti plačiau ir strategiškiau taikomas socialiniame AKM. Tikslesnė informacija apie bendrąją patirtį, stipresnis analitinis pagrindas ir platesnė rezultatų sklaida padėtų lengviau nustatyti gerąją patirtį ir palengvintų dalijimąsi politikos žiniomis. Taip pat svarbu užtikrinti aktyvesnį pareigūnų dalyvavimą vietos ir regionų lygmeniu atliekant tarpusavio vertinimą. Komisija kartu su Socialinės apsaugos komitetu nagrinės, kaip pagerinti 2009 m. tarpusavio vertinimo etapo sąlygas ir tvarką.

Naujos abipusio mokymosi priemonės

Programoje PROGRESS siūloma parama **naujų abipusio mokymosi priemonių** bandymui ir keitimuisi gerąja patirtimi, pvz., projektai, susiję su laikinu valstybių narių žinių sujungimu ir keitimusi; strateginio planavimo, integravimo, koordinavimo, suinteresuotųjų šalių dalyvavimo, stebėsenos ir vertinimo socialinio AKM proceso metu mokymai. Programa PROGRESS taip pat gali padėti plėtoti „socialinį bandymą“ kaip būdą išbandyti naujas idėjas prieš pradėdant vykdyti plataus masto socialines programas, pvz., minimalių pajamų, vaiko išmokų arba ilgalaikės priežiūros srityse; programa bus remiamas socialinio bandymo projektų tyrimas, sklaida ir vertinimas.

Visų susijusių dalyvių dalyvavimas

⁷ Lisabonos strategijoje pateikiamas sveiko gyvenimo metų rodiklis yra socialinio ir ekonominio aspektų integracijos siekiant geresnės sveikatos pavyzdys.

Regionų ir vietos valdžios institucijoms turėtų būti sudarytos geresnės galimybės dalyvauti ES socialinės apsaugos ir socialinės įtraukties procese. Šiuo metu daugelio valstybių narių institucijos dalyvauja ribotai. Kai kurios valstybės padarė reikšmingą pažangą įtraukiant pilietinę visuomenę ir kitas susijusias suinteresuotąsias šalis į politikos planavimo etapą, tačiau retai šie dalyviai dalyvauja ir įgyvendinimo etape. Patirtis rodo, kad norint užtikrinti efektyvų politikos įgyvendinimą, koordinavimas ir susijusių dalyvių dalyvavimas per visą politikos ciklą yra itin svarbūs. Komisija siūlo, kad šie valdymo aspektai vis labiau taptų abipusio mokymosi pastangų objektu taikant socialinį AKM. Remdamasi šiuo pagrindu Komisija parengs savanoriškai taikomas gaires valstybėms narėms.

4. SANTRAUKA IR IŠVADOS

Siekiant išnaudoti visas socialinio AKM teikiamas galimybes, šiame komunikate nustatytos sritys, kuriose ši metodą būtų galima patobulinti, sustiprinti ar toliau plėtoti. Šios priemonės susijusios su keturiais tikslais: pirma, didinti politinį įsipareigojimą ir proceso žinomumą; antra, stiprinti teigiamą sąveiką su kitomis ES politikos sritimis; trečia, sirpinti procesą paremiančias analitines priemones siekiant nustatyti kiekybinius tikslus ir gerinti įrodymais pagrįstą politikos formavimą; ketvirta, didinti atsakomybę valstybėse narėse skatinant įgyvendinimą ir abipusį mokymąsi.

Kai kurios priemonės reiškia esamos patirties konsolidavimą. Kitos, visų pirma tikslų nustatymas, turėtų lemti didesnius pokyčius. Joms taikyti būtinas bendras valstybių narių ir suinteresuotųjų šalių sutarimas. Todėl Komisija numato palaipsniui taikomą metodą, kurio seka ir būtinas prioritetų nustatymas bus aptarti su valstybėmis narėmis bei kitomis susijusiomis suinteresuotosiomis šalimis.

Sustiprintas AKM socialinės apsaugos ir socialinės įtraukties srityje svariai prisidės prie Atnaujintos socialinės darbotvarkės įgyvendinimo ir parems atnaujintą įsipareigojimą kurti socialinę Europą.

AKM SOCIALINĖS APSAUGOS IR SOCIALINĖS ĮTRAUKTIES**SRITYJE TIKSLAI**

AKM pagrindiniais tikslais socialinės apsaugos ir socialinės įtraukties srityse siekiama skatinti:

- a) socialinę sanglaudą, vyrų ir moterų lygybę ir visų lygias galimybes sukuriant adekvačias, prieinamas, finansiškai nuoseklias, pritaikomas bei veiksmingas socialinės apsaugos sistemas ir socialinės įtraukties politikos kryptis;
- b) veiksmingos tarpusavio sąveikos su Lisabonos programos tikslais siekiant didesnio ekonomikos augimo, daugiau bei geresnių darbo vietų ir didesnės socialinės sanglaudos, taip pat su ES tvariosios plėtros strategija;
- c) gerą valdymą, skaidrumą ir suinteresuotųjų šalių dalyvavimą planuojant bei įgyvendinant politiką ir vykdant jos stebėseną.

Šie tikslai taikomi skirtingoms darbo sritims:

daryti lemiamą poveikį naikinant skurdą ir socialinę atskirtį užtikrinant:

- d) galimybę visiems naudotis ištekliais, teisėmis ir socialinėmis paslaugomis, kad būtų galima dalyvauti visuomenės gyvenime, užkirsti kelią atskirčiai ir kovoti su visomis diskriminacijos formomis, kurių rezultatas – atskirtis;
- e) aktyvią visų asmenų socialinę įtrauktį skatinant dalyvavimą darbo rinkoje ir kovojant su skurdu bei atskirtimi;
- f) kad socialinės įtraukties politikos kryptys būtų gerai koordinuojamos ir į jas būtų įtraukti visų lygmenų valdžios atstovai bei atitinkami subjektai, įskaitant skurdą patiriančius žmones, tam kad socialinės politikos kryptys būtų veiksmingos bei efektyvios ir integruotos į visas susijusias viešosios politikos sritis, tarp jų į ekonominės ir biudžeto, švietimo ir mokymo politikos sritis bei struktūrinių fondų (ypač ESF) programas.

adekvačios ir tvarios pensijos užtikrinant:

- g) adekvačias pensijų pajamas visiems ir teisę gauti pensiją, leidžiančią išėjusiems į pensiją žmonėms išlaikyti deramą gyvenimo lygį, atsižvelgiant į kartų solidarumo ir teisingumo principą;
- h) valstybinių ir privačių pensijų sistemų finansinį tvarumą, atsižvelgiant į spaudimą valstybės finansams bei į tai, kad visuomenė senėja, ir laikantis tripakopės strategijos, skirtos įveikti senėjimo poveikį biudžetui, ypač: remiant ilgesnį darbinį amžių ir aktyvų senėjimą; išlaikant tinkamą ir teisingą įmokų ir gaunamų išmokų pusiausvyrą; ir skatinant prieinamumą bei valstybės ir privačių pensijų sistemų saugumą;
- i) kad pensijų sistemos būtų skaidrios, gerai pritaikytos prie moterų ir vyrų poreikių bei siekių ir šiuolaikinės visuomenės, demografinio senėjimo ir struktūrinių pokyčių reikalavimų; kad žmonės gautų reikalingos informacijos, padedančios planuoti išėjimą į pensiją, ir kad reformos būtų vykdomos remiantis kiek įmanoma didesniu sutarimu.

prieinama, aukštos kokybės ir tvari sveikatos ir ilgalaikė priežiūra

užtikrinant:

- j) galimybę visiems naudotis adekvačia sveikatos ir ilgalaikės priežiūros sistema ir kad priežiūros poreikis netaptų skurdo bei finansinės priklausomybės priežastimi; ir kad būtų sprendžiamos neteisingumo problemos, susijusios su teise į sveikatos priežiūrą ir su padariniais sveikatai;
- k) kokybiškas sveikatos ir ilgalaikės priežiūros paslaugas ir pritaikant priežiūrą, įskaitant prevencinę priežiūrą, prie besikeičiančių poreikių ir visuomenės bei pavienių asmenų pasirinkimo, visų pirma nustatant kokybės standartus, atspindinčius geriausią tarptautinę patirtį, ir stiprinant sveikatos priežiūros specialistų, pacientų ir prižiūrimų asmenų atsakomybę;
- l) kad adekvati ir aukštos kokybės sveikatos ir ilgalaikės priežiūros sistema išliktų prieinama ir tvari skatinant racionalų išteklių panaudojimą, ypač pasitelkiant tinkamas paskatas vartotojams ir paslaugų teikėjams, gerą valdymą ir priežiūros sistemų bei valstybės bei privačių institucijų darbo koordinavimą. Siekiant ilgalaikio tvarumo ir kokybės būtina skatinti sveiką bei aktyvų gyvenimo būdą ir gerus žmogiškuosius išteklius priežiūros sektoriuje.

SOCIALINIO AKM STEBĖSENOS PAGRINDINIAI RODIKLIAI**1a – Skurdo rizikos lygis (bendras, vaikų ir pagyvenusių žmonių) + paaiškinamoji ribinė vertė ES**

Asmenų, gaunančių mažesnes nei 60 % nacionalinio pajamų vidurkio pajamas, dalis⁸.

1b – Santykinis medianinis skurdo rizikos skirtumas ES

Skirtumas tarp asmenų, gyvenančių žemiau skurdo ribos, medianinių pajamų ir pačios ribos, išreikštos skurdo ribos procentine dalimi.

1c – Nuolatinio skurdo lygis (galimas tik nuo 2010 m.) ES

Asmenys, šiais metais ir bent 2 metus iš pastarųjų 3 metų gyvenantys ties skurdo riba.

2 – Pajamų paskirstymo nelygybė (S80/S20) ES

Visų pajamų, kurias gavo 20 % didžiausias pajamas gaunančių valstybės gyventojų, ir pajamų, kurias gavo 20 % mažiausias pajamas gaunančių valstybės gyventojų, santykis.

3 – Tikėtina sveiko gyvenimo trukmė NAT (nacionaliniu lygmeniu)

Metų, kuriuos asmuo gimęs, sulaukęs 45 ir 65 metų dar turėtų gyventi būdamas sveikas (kurio sveikatai dėl kasdieninės veiklos nekyla pavojus), skaičius. Vertinama bendrai su tikėtina gyvenimo trukme.

4 – Mokyklos nebaigę asmenys ES

18–24 m. amžiaus asmenų, įgijusių tik pagrindinį išsilavinimą, ir keturias savaites prieš tyrimą nedalyvavusių jokiaje ugdymo ar mokymo programoje, dalis.

5 – Asmenys, gyvenantys bedarbių asmenų namų ūkiuose ES

Suaugusių asmenų (18–59 m. asmenys, ne studentai) ir vaikų, kurių namų ūkiuose nėra vienas narys neturi darbo, dalis.

6 – Numatytos bendros viešosios socialinės išlaidos NAT

Su amžiumi susijusios bendrų viešųjų socialinių išlaidų prognozės (išlaidų pensijoms, sveikatos priežiūrai, ilgalaikiai priežiūrai, švietimui ir nedarbui), esamas lygis ir numatomas BVP dalies pokytis.

7a – Medianinės santykinės pagyvenusių asmenų pajamos ES

Medianinės 65 m. ir vyresnio amžiaus asmenų pajamos pagal medianinių 0–64 m. asmenų pajamų lygį.

7b – Suvestinė pakeitimo norma ES

Medianinės 65–74 m. asmenų asmeninės pensijos, palygti su medianinėmis 50–59 m. asmenų asmeninėmis pajamomis, atėmus kitas socialines išmokas.

8 – Pačių asmenų praneštas nepatenkintas poreikis gauti medicininę priežiūrą – NAT + naudojimasis sveikatos priežiūros paslaugomis NAT

Bendras pačių asmenų praneštas poreikis gauti medicininę priežiūrą, kuris nebuvo patenkintas dėl finansinių kliūčių, laukimo laiko arba dėl per didelio atstumo pagal pajamų kvantilį. Vertinamas

⁸ Jeigu nenurodyta kitaip, šiame sąraše pateikti skurdo rodikliai susiję su bendrosiomis vidutinėmis namų ūkių disponuojamomis pajamomis, kurios apibrėžiamos kaip visos disponuojamos namų ūkio pajamos (atėmus išmokas ir mokesčius), pakoreguotos atsižvelgiant į jų dydį ir sudėtį. Žr. visą rodiklių sąrašą

http://ec.europa.eu/employment_social/spsi/common_indicators_en.htm

atsižvelgiant į apsilankymų pas bendrosios praktikos gydytoją ar kitą specialistą per pastaruosius 12 mėnesių skaičių.

9 – Momentinis skurdo rizikos lygis ES

Asmenų, gaunančių mažesnes pajamas nei 2004 m. apskaičiuotas skurdo rizikos lygis, pakoreguotas pagal kelerių metų infliaciją, dalis.

10 - Vyresnio amžiaus darbuotojų užimtumo lygis ES

Darbą turinčių 55–59 m. ir 60–64 m. amžiaus asmenų dalis šio amžiaus asmenų grupėje.

11 – Dirbančiųjų skurdo rizika ES

Asmenys, kurie priskiriami prie dirbančiųjų ir kuriems gresia skurdas.

12 – Darbo jėgos aktyvumo lygis ES

Dirbančių asmenų ir bedarbių dalis tarp darbingo amžiaus (15–64 m.) gyventojų.

13 – Regioniniai skirtumai – užimtumo lygio variacijos koeficientas NAT

Regioninio užimtumo lygio standartinis nuokrypis, padalintas iš svertinio nacionalinio vidurkio.

14 – Bendros išlaidos sveikatos apsaugai vienam gyventojui NAT

Bendros išlaidos sveikatos apsaugai vienam gyventojui pagal PGP.